

Datum van inontvangstneming : 24/07/2025

Zaak C-359/25 [Delevris]ⁱ

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof

Datum van indiening:

27 mei 2025

Verwijzende rechter:

Symvoulío tis Epikrateias (Griekenland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 mei 2025

Verzoekende partij:

IS

Verwerende partij:

Ypourgos Exoterikon

Voorwerp van het hoofdgeding

Beroep tot nietigverklaring van een besluit tot beëindiging van de aanstelling van betrokkene wegens pensionering – Hoger beroep tegen verwerping van het beroep in eerste aanleg

Aard en voorwerp van het prejudiciële verzoek

Uitlegging van richtlijn 2000/78/EG – Discriminatie op grond van leeftijd – Verplichte uittreding van ambtenaar wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en voltooiing van het aantal dienstjaren voor de pensioenberekening – Artikel 267 VWEU

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Prejudiciële vragen

Verzet richtlijn 2000/78/EG zich tegen een wettelijke bepaling als artikel 98, lid 1, van [de wet betreffende] de Organisatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken (wet 3566/2007), die bepaalt dat medewerkers van de diplomatieke dienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken verplicht uittreden zodra zij daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst zijn geweest, echter niet voordat zij de leeftijd van 65 jaar en niet nadat zij de leeftijd van 67 jaar hebben bereikt, op de grond dat deze bepaling discriminerend is voor medewerkers van de diplomatieke dienst die bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd uittreden omdat zij dan daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst zijn geweest

- in vergelijking met medewerkers van de diplomatieke dienst die verplicht uittreden bij het bereiken van de 67-jarige leeftijd omdat zij nog niet daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst zijn geweest;
- in vergelijking met medewerkers van de diplomatieke dienst die de 65-jarige leeftijd nog niet hebben bereikt en derhalve niet verplicht zijn de dienst te verlaten;
- in vergelijking met het civiele overheidspersoneel en het personeel van publiekrechtelijke rechtspersonen, de hoogste rangen van de rechterlijke macht en hoogleraren aan academische onderwijsinstellingen, die verplicht uittreden bij het bereiken van de 67-jarige leeftijd, ongeacht of zij bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd of op een ander moment daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst zijn geweest?

Relevante bepalingen

Nationaal recht

Grondwet van de Helleense Republiek: artikel 16, lid 6, artikel 88, lid 5, artikel 100A.

Wet 2812/2000, Bekrachtiging van de Kodikas Dikastikon Ypallilon (wetboek van de gerechtsambtenaren) (FEK A' 67/10.3.2000, hierna: „wetboek gerechtsambtenaren”): artikel 145, lid 1 [zoals vervangen bij artikel 41, lid 1, van wet 4369/2016 (gepubliceerd in FEK A' 33/27.2.2016)].

Wet 3528/2007, Bekrachtiging van de Kodikas Katastasis Dimosion Politikon Ypallilon kai Ypallilon NPDD (statuut van het civiele overheidspersoneel en het personeel van publiekrechtelijke rechtspersonen, ook wel „Ypallilikos Kodikas”; hierna: „YK”) (FEK A' 26/9.2.2007): artikel 155, leden 1 en 2 [zoals vervangen bij artikel 59, leden 1 en 2, van wet 4369/2016 (FEK A' 33/27.2.2016)].

Wet 3584/2007, Bekrachtiging van de Kodikas Katastasis Dimotikon kai Koinotikon Ypallilon (statuut voor het personeel van de gemeenten; hierna: „statuut gemeenteambtenaren”; FEK A’ 143/28.6.2007): artikel 159, lid 1 [zoals vervangen bij artikel 64, leden 1 en 2, van wet 4369/2016 (FEK A’ 33/27.2.2016)].

Wet 3566/2007, Bekrachtiging als wetboek van „Organisatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken” (FEK A’ 116/5.6.2007, hierna: „wetboek ministerie van Buitenlandse Zaken”), zowel voor als na de wijziging ervan bij wet 4451/2017, Wijziging van het wetboek Organisatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken en andere bepalingen (FEK A’ 16/13.2.2017): artikelen 18, 97 (ingetrokken bij wet 4451/2017), 98, 103, 109, 117, 119, 124, 127, 132, 135, 140, 143 en 147.

Artikel 98 (zoals gewijzigd bij wet 4451/2017):

„1. Ambtenaren van de diplomatieke dienst die de 65-jarige leeftijd hebben bereikt, treden uit indien zij daadwerkelijk een periode van vijfendertig (35) dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst hebben vervuld. Indien een dergelijke ambtenaar bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd niet vijfendertig (35) dienstjaren heeft vervuld, blijft hij werkzaam tot de dienstdtijd van 35 jaar is voltooid, evenwel uiterlijk tot de 67-jarige leeftijd is bereikt. [...]

[...]

3. Bij decreet op voordracht van de minister van Buitenlandse Zaken kan een ambtenaar in de diplomatieke dienst met de rang van ambassadeur, wegens bijzondere behoeften van de dienst, ten hoogste twee (2) jaar na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar aanblijven, maar in elk geval niet na het bereiken van de 67-jarige leeftijd.”

Wet 4443/2016 (tot omzetting in het Griekse recht van onder meer richtlijn 2000/78/EG; FEK A’ 232/9.12.2016): artikelen 1 tot en met 4, artikel 6.

Unierecht

Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (PB 2000, L 303, blz. 16): artikelen 1 tot en met 4, artikel 6.

Aangehaalde rechtspraak van het Hof

Arresten van 6 oktober 1982, Cilfit e.a. (283/81, EU:C:1982:335); 16 oktober 2007, Palacios de la Villa (C-411/05, EU:C:2007:604); 21 juli 2011, [REDACTED] (C-159/10 en C-160/10, EU:C:2011:508); 6 november 2012 (C-286/12, EU:C:2012:687); 5 juli 2012, [REDACTED] (C-141/11, EU:C:2012:421), en 6 oktober 2021, Consorzio Italian Management en Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799).

Beknorte weergave van de feiten en verloop van de procedure

- 1 IS was werkzaam bij de diplomatieke dienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zijn aanstelling is bij presidentieel decreet beëindigd op de dag waarop hij de 65-jarige leeftijd bereikte, nadat hij daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst had vervuld.
- 2 Tegen dit besluit heeft IS beroep tot nietigverklaring ingesteld bij de Dioikitiko Efeteio Athinon (bestuursrechter in eerste aanleg Athene, Griekenland). Hij heeft verzocht om verlenging van zijn aanstelling met twee jaar, tot hij de leeftijd van 67 jaar zou bereiken. Deze rechter heeft het beroep als ongegrond verworpen.
- 3 IS heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld bij de Symvoulia tis Epikrateias (hoogste bestuursrechter, Griekenland), de verwijzende rechter.

Belangrijkste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 Verzoeker betoogt dat de Dioikitiko Efeteio ten onrechte het middel heeft verworpen dat artikel 98, lid 1, van het wetboek ministerie van Buitenlandse Zaken, zoals van kracht ten tijde van de feiten van het hoofdgeding, voor zover dit bepaalt dat een persoon in diplomatieke dienst die daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst heeft vervuld, uittreedt bij het bereiken van de 65-jarige – en niet de 67-jarige – leeftijd, indruist tegen het verbod van discriminatie op grond van leeftijd in arbeidsverhoudingen, verankerd in richtlijn 2000/78/EG.
- 5 Volgens verzoeker is sprake van discriminatie van deze personen in de zin van de richtlijn in vergelijking met: a) de leden van het diplomatieke personeel van het ministerie van Buitenlandse Zaken die niet daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst hebben vervuld en derhalve uittreden bij het bereiken van de 67-jarige – en niet de 65-jarige – leeftijd, b) de leden van het diplomatieke personeel van het ministerie van Buitenlandse Zaken die de 65-jarige leeftijd niet hebben bereikt, en c) leden van het civiele overheidsperoneel en het personeel van publiekrechtelijke rechtspersonen, de hoogste rangen van de rechterlijke macht en hoogleraren, die uittreden bij het bereiken van de 67-jarige leeftijd, ongeacht of zij bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst hebben vervuld.
- 6 Verzoeker tekent aan dat het pensioen na de vaststelling van wet 4387/2016, waarbij de pensioengerechtigde leeftijd is verhoogd, wordt verhoogd boven hetgeen overeenkomt met 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst, door de groei van het premiepensioen per gewerkt jaar, zonder bovengrens. Verplichte uittreding van een lid van het diplomatiek personeel bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd na voltooiing van een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst voorkomt derhalve niet de „pensioenschade” die optreedt in vergelijking met een lid van dat personeel dat

uittreedt bij het bereiken van de 67-jarige leeftijd na meer dienstjaren te hebben voltooid. Voorts heeft eerstgenoemde groep in de periode tussen het bereiken van de 65-jarige en de 67-jarige leeftijd te maken met derving van inkomsten ten bedrage van het aanzienlijke verschil tussen het inkomen van een actief ambtenaar en een gepensioneerd ambtenaar.

- 7 Verzoeker voert tevens aan dat de wetgever niet gelooft dat personen in diplomatieke dienst na hun 65e jaar niet over de vereiste lichamelijke en geestelijke capaciteiten beschikken, aangezien hij de personen die nog niet daadwerkelijk een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst zijn geweest toestaat om tot hun 67e jaar aan te blijven, en verder voorziet in de mogelijkheid om bij presidentieel decreet, op voordracht van de minister van Buitenlandse Zaken, de aanstelling wegens bijzondere behoeften van de dienst te verlengen tot ten hoogste de leeftijd van 67 jaar.
- 8 Volgens verzoeker is ook geen sprake van een verschil in de werksituatie die het litigieuze nadelige onderscheid in behandeling, zelfs tussen de medewerkers van de verschillende takken van hetzelfde ministerie onderling, kan rechtvaardigen. Het streven naar een evenwichtige leeftijdsopbouw in het diplomatieke corps, als doelstelling van organisatorische aard, is namelijk geen legitiem doel dat het litigieuze nadelige verschil in behandeling kan rechtvaardigen. Het doel om oudere ambtenaren te vervangen door jongere is een volstrekt algemene constatering die tevens een vooroordeel uitdrukt ten aanzien van leeftijd, dat in tegenspraak is met de richtlijn. Er is verder nooit een duidelijke en onderbouwde motivering gegeven voor de vaststelling van de litigieuze maatregel. Derhalve streven de bepalingen waarbij de litigieuze discriminatie is ingevoerd volgens verzoeker geen legitieme doelstelling als bedoeld in de artikelen 4 en 6 van de richtlijn na, terwijl de erdoor ingevoerde regeling noch samenhangend noch uit systematisch oogpunt verantwoord is en evenmin passend of noodzakelijk om de nagestreefde doelstellingen te bereiken.
- 9 De minister betoogt dat richtlijn 2000/78 blijkens overweging 14 ervan de nationale bepalingen waarbij de pensioengerechtigde leeftijd wordt vastgesteld onverlet laat en dat de litigieuze regeling derhalve niet met de richtlijn in strijd kan zijn. Hoe dan ook wordt het litigieuze onderscheid overeenkomstig artikel 6, lid 1, van de richtlijn gerechtvaardigd door een legitiem doel.
- 10 Volgens de minister heeft de uitzondering op de regel dat een ambtenaar van de diplomatieke dienst uittreedt na vervulling van een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst en het bereiken van de 65-jarige leeftijd, slechts betrekking op een klein percentage van het personeel en blijft de samenhang en systematiek van de regeling in haar geheel onverlet. De regeling is passend en noodzakelijk om de nagestreefde doelstellingen te bereiken in de zin van de richtlijn, aangezien de doelstellingen niet even doeltreffend kunnen worden verwezenlijkt met minder ingrijpende middelen. De leeftijdsgrens voor de uittreding van diplomatiek personeel is redelijk, omdat deze, afhankelijk van de leeftijd van intreding, een lange beroepsloopbaan in de diplomatieke dienst

mogelijk maakt. Bovendien is het, naargelang de leeftijd van aanstelling, in beginsel mogelijk om na het voltooien van de voor het pensioen benodigde diensttijd een bevredigend pensioen te ontvangen, en is de eventuele pensioenschade door de verplichte uittreding wegens het op 65-jarige leeftijd bereiken van het aantal dienstjaren voor de pensioenberekening gering. Bij de intreding van de ambtenaren waren overigens de 60-jarige en 65-jarige leeftijd bekend als leeftijd van uittreding – zoals bepaald bij de voorgaande wetgeving – en niet die van 67 jaar.

- 11 De minister beroept zich op de rechtspraak van het Hof volgens welke een maatregel die voorziet in de uittreding van een werknemer, ambtenaar of personeelslid wegens het bereiken van een bepaalde leeftijd, kan voldoen aan het noodzakelijkheids criterium, ook als sommige betrokkenen daardoor geen recht op een volledig pensioen verwerven (arrest van 5 juli 2012, [REDACTED] C-141/11, EU:C:2012:421, punten 35-47), met name wanneer de hoogte van het pensioen niet onredelijk is (arrest van 16 oktober 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, punt 73), tenzij de betrokkenen door de nieuwe maatregel worden overvallen en een aanzienlijk lager pensioen zullen ontvangen, zonder dat zij de gelegenheid hebben gehad om de nodige regelingen te treffen (arrest van 6 november 2012, Commissie/Hongarije, C-286/12, EU:C:2012:687, punt 70). De litigieuze nationale regeling gaat derhalve niet verder dan noodzakelijk is om het nagestreefde doel te bereiken.
- 12 Tot slot betoogt de minister dat het verschil in behandeling tussen het diplomatiek personeel en het overige overheidspersoneel, dat onder de YK valt, wordt gerechtvaardigd door het verschil in omstandigheden waaronder het diplomatiek personeel moet werken, wegens de eigen aard van de diensten van het ministerie van Buitenlandse Zaken en de bijzondere taken van diplomaten, waaronder het omgaan met delicate situaties, het verblijf in oorlogsgebieden of onder ongunstige klimaatomstandigheden, alsmede door hun andere loopbaanontwikkeling. De minister wijst erop dat de wetgever ook leden van het personeel van andere takken van het ministerie op dezelfde wijze behandelt, en dat de litigieuze leeftijdsgrens ook niet is gewijzigd met wet 4781/2021 betreffende de organisatie en werking van het ministerie van Buitenlandse Zaken (FEK A' 31 – artikel 355), vastgesteld na het hier relevante tijdstip en thans van kracht.

Motivering van het prejudiciële verzoek

- 13 Wet 4369/2016 heeft de leeftijd voor verplichte uittreding uit openbare dienst gewijzigd, in het kader van de algemene hervorming van het socialeverzekeringsstelsel omwille van de levensvatbaarheid daarvan. Met name bepaalt artikel 155, leden 1 en 2, YK, sinds de wijziging ervan bij genoemde wet, dat het civiele overheidspersoneel en het personeel van publiekrechtelijke rechtspersonen verplicht uittreedt bij het bereiken van de 67-jarige leeftijd. In het statuut gemeenteambtenaren en het wetboek gerechtsambtenaren zijn voor de gemeenteambtenaren respectievelijk de gerechtsambtenaren overeenkomstige

wijzigingen aangebracht. In al deze gevallen doet niet ter zake of en wanneer de ambtenaar daadwerkelijk 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst heeft vervuld, in tegenstelling tot wat is bepaald in de voordien geldende regelingen.

- 14 Bovengenoemde leeftijdsgrens geldt eveneens voor de hoogste rangen van de rechterlijke macht (artikel 88, lid 5, van de grondwet), de daarmee overeenkomende rangen van het hogere personeel van de Nomiko Symvoulio tou Kratous (de juridische dienst van de Griekse Staat) (artikel 100A, gelezen in samenhang met artikel 88, lid 5, van de grondwet) en de hoogleraren (artikel 16, lid 6, van de grondwet). Bijgevolg heeft de verwijzende rechter geconstateerd dat ambtenaren en ambtsdragers als algemene regel uittreden op de leeftijd van 67 jaar [Symvoulio tis Epikrateias (voltallige zitting) 2100/2019, punt 5].
- 15 Met betrekking tot de personeelsleden van de diplomatieke dienst van het ministerie van Buitenlandse Zaken bepaalde het wetboek ministerie van Buitenlandse Zaken (wet 3566/2007), zoals van toepassing op de feiten in het hoofdgeding, in artikel 98, lid 1, ervan dat verplichte uittreding plaatsvindt bij het vervullen van een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst, in combinatie met een variabele leeftijdsgrens tussen 65 en 67 jaar.
- 16 Zoals de verwijzende rechter heeft geoordeeld, beogen deze bepalingen, enerzijds, om een evenwichtige leeftijdsverhouding tussen de jongere en oudere leden van het diplomatieke personeel te realiseren, opdat een overdracht van ervaring door de oudere aan de jongere generatie en van recent verworven kennis door de jongere aan de oudere generatie kan plaatsvinden, en, anderzijds, om de toegang van jongeren tot de diplomatieke dienst te vergemakkelijken (zie arrest StE 1706/2013, punt 4). Overigens heeft de wetgever besloten om geen uniforme leeftijd voor uittreding vast te stellen, maar rekening te houden met de bij medewerkers van de diplomatieke dienst bestaande behoefte om voldoende dienstjaren voor de pensioenberekening te vergaren voor de opbouw van een toereikend pensioen, alsook met het belang om voldoende premie te kunnen betalen om een aanvulling op het sociale verzekeringsstelsel mogelijk te maken. Daarom heeft de wetgever het voltooien van een periode van 35 dienstjaren voor de pensioenberekening in openbare dienst tot eerste criterium gemaakt, met de leeftijd van 65 jaar als ondergrens en die van 67 jaar als bovengrens.
- 17 Voorts is een opzichzelfstaande subsidiaire reden voor een andere uittredingsleeftijd voor medewerkers van de diplomatieke dienst dat zij, gezien de eigen aard van de taken van het ministerie van Buitenlandse Zaken, hun werk niet onder dezelfde omstandigheden verrichten als de overige ambtenaren. Medewerkers van de diplomatieke dienst worden doorlopend overgeplaatst naar verschillende landen over de gehele wereld en krijgen, naar het oordeel van de wetgever, meer dan de andere ambtenaren, althans meer dan een grote meerderheid daarvan, te maken met situaties die veel van hen vergen.

- 18 Dezelfde behandeling wordt evenwel ook voorbehouden aan de medewerkers van andere takken van hetzelfde ministerie (met name de takken „deskundigen”, „financiële en handelszaken” en „bijzondere juridische dienst”), die evenwel niet allen in het buitenland werken.
- 19 De verwijzende rechter heeft geoordeeld dat de vaststelling – bij eerdere wetgevingsinstrumenten – van een lagere leeftijdsgrens voor de verplichte uittreding van ambtenaren van het ministerie van Buitenlandse Zaken in vergelijking met andere ambtenaren, gerechtvaardigd werd door het feit dat zij wegens de eigen aard van de taken van dit ministerie en hun bijzondere verplichtingen, hun werk vervullen onder andere, niet nader toegelichte omstandigheden [zie voor diplomatiek personeel, StE 2719/2000 (punten 3 en 4); zie ook, voor personeel van andere takken van het ministerie van Buitenlandse Zaken: arresten StE 502/2018 (punt 6), 410/2003 (punt 4) en 3127/2002 (punt 6)].
- 20 De verwijzende rechter heeft echter eveneens geoordeeld dat noch de taak van het ministerie van Buitenlandse Zaken noch de bijzondere bevoegdheden en verplichtingen van de daar werkzame ambtenaren zich ertegen verzetten dat deze kunnen uittreden onder de voorwaarden die gelden voor andere ambtenaren krachtens de YK, dat wil zeggen de algemene wet voor overheidsambtenaren – die van later datum is dan de bijzondere bepalingen voor het diplomatiek personeel (StE 850/2011, punt 7; zie in dezelfde zin StE 864/2011 voor medewerkers van de tak financiële en handelszaken).
- 21 Volgens de verwijzende rechter geeft de rechtspraak van het Hof van de Europese Unie weliswaar richtsnoeren die bij de uitlegging van de richtlijn in de onderhavige zaak behulpzaam kunnen zijn (zie met name arrest van 21 juli 2011, [REDACTED] C-159/10 en C-160/10, EU:C:2011:508), maar is de juiste uitlegging van het Unierecht in verband met de argumenten van verzoeker niet zodanig duidelijk dat deze geen enkele ruimte laat voor redelijke twijfel. Derhalve is de verwijzende rechter, als nationale rechter tegen de beslissing waarvan naar nationaal recht geen rechtsmiddel openstaat, krachtens artikel 267 VWEU gehouden om een prejudiciële vraag voor te leggen aan het Hof van de Europese Unie, voor een uitlegging van het Unierecht die een beslissing over bovenstaande argumenten mogelijk maakt (zie arresten van 6 oktober 2021, Consorzio Italian Management en Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, punten 32 en 33, en 6 oktober 1982, Cilfit e.a., 283/81, EU:C:1982:335, punten 13 en 16).